

BYRÅ FOR AVISUTKLIPP
O. SLOTTSGT. 8 - TELF. 42 04 25

AFTENPOSTEN
OSLO

115099

Sorenskriver Vedeler ble kalt „overlandssviker“ etter at Langlands bok var kommet

Da det ble reist tiltale mot folk som forlot
tyskerarbeidet

I ettermiddagsmøtet i saken mot Langland og Bergsvik fortsatte sorenskriver Vedeler sin forklaring om Hübertsaken. Han hadde hatt forskjellige ubehageligheter av det som Langland har skrevet om ham. En tid etterat Langlands bok var utkommet fikk han således et brevkort, hvor han var titulert «herr overlandssviker» og «kjettring».

Advokat Foss: — Kjennte De til at det fra ansvarlig hold var utgått parole om at arbeidstjenesten skulle boikottes?

Vitnet: — Jeg så et sirkulære som lå ved Hübertsaken, men jeg visste ikke at motstanden var organisert. Dette spilte imidlertid ingen rolle for meg, for jeg var hjertelig enig i det som sto i sirkulæret.

Byfoged Johannes Norem forklarte at da han fikk Hübertsaken, bestemte han seg for å pådømme den selv, mens det ellers var alminnelig at hans fullmektig behandlet forhørsrettssaker. Etter å ha overvurdert saken grundig bestemte han seg for å la Hüberty og hans datter selv avgjøre om de ville ha saken avvist eller om de ville ha den pådømt i forhørsretten. Hüberty og datteren valgte det siste, idet byfogden gjorde dem oppmerksom på at 60 dager var forordningens minimumsstraff. Langland har kritisert en del uttrykk i domspremissene, men dommen måtte jo skrives slik at den ikke kunne angripes. Under krigen hørte vitnet ingen som helst kritikk av dommen, og hva Hüberty og hans datter angår, så var de meget takknemlige og sendte ham blomster.

Advokat Foss: — Fant De ingen betenkeligheter ved at en norsk domstol avsa en dom etter en ulovlig forordning?

— Jo, selvfølgelig. Men her var jeg mellom barken og veden, og hadde jeg medvirket til at et uskyldig menneske var blitt sendt i fengsel, ville jeg også ha forbrutt meg mot norsk lov.

Advokat Foss understreker at det fra forsvarers side ikke vil bli bestridt at Norem og Vedeler har handlet i den beste mening.

Man går deretter over til en tiltalepost mot Langland som gjelder noen tiltalebeslutninger sorenskriver Vedeler under krigen utferdiget som statsadvokat, og hvorved Langland mener at Vedeler har gjort seg skyldig «i en særlig graverende form for bistand til fienden». I samme forbindelse behandles en tiltalepost mot Bergsvik, som har skrevet at Vedeler i 1943 reiste tiltale mot seks patrioter fordi de hadde forlatt sitt arbeid ved den tyske tankgrav i Borre.

Langland sier at når han har tatt dette med i sin bok, så var det igjen for å vise hvor langt gode nordmenn kunne gå i retning av bistand til fienden. Etter frigjøringen er jo slik bistand blitt meget strengt bedømt, og han har i sin bok trukket fram eksempler på det. Han har ikke noe å legge sorenskriver Vedeler til last, men han mener at det burde vært klarlagt hvorfor slike handlinger kan bli ansett som rettmessige, når det var myndighetene som foretok dem.

Bergsvik hadde ved det han skrev villet fremholde at det måtte være uriktig at Vedeler etter frigjøringen hadde dømt folk for å ha utført samme slags arbeid for tyskerne som han under krigen satte folk under tiltale for at de nektet å utføre.

Sorenskriver Vedeler erklærte på aktors spørsmål at han aldri hadde dømt noen for å ha utført tyskerarbeid. Når det gjaldt nekter av å utføre tysk arbeid, så var det tyskerne som hadde forlangt disse saker fremmet, og tyskerne purret stadig på dem. Å få sakene henlagt var utelukket, da de faktiske forhold var helt på det rene. Vitnet hadde ment at hvis han ikke tok seg av disse sakene, ville de bli pådømt i «folkedomstolen» eller ved tysk rett, og det ville bli idømt langt strengere dommer enn ved en vanlig norsk domstol. Etterat han hadde utferdiget tiltalebeslutningene hadde han levert dem til aktor, advokat Hidle, uten å foreslå noen påstand. Senere snakket han med daværende lagmann Soelseth og justitiarius Var som ikke var enige i denne framgangsmåte, og etterat han hadde konferert også med fylkesmann Norem tok han sakene tilbake fra aktor og sendte dem til «riksadvokat» Nordvik med et brev om at domfellelse ikke ville være i overensstemmelse med folkeretten, og ba om tillatelse til å tilbakekalle tiltalebeslutningene. Han hørte ikke noe fra Nordvik, men sakene ble en tid senere innbrakt for «folkedomstolen».

Aktor: — Langland mener at De simpelthen kunne ha revet tiltalebeslutningene i stykker. Hva sier De til det?

— Det er ganske utelukket at tyskerne ville ha slått seg til tåls med det.

Advokat Foss: — Kjennte «riksadvokaten» til at De hadde utferdiget disse tiltalebeslutningene?

— Nei.

— Ville det ikke da ha vært en utvei å late som de ikke eksisterte?

— Jo, men det ble ikke drøftet.

Sorenskriver Aksel Johannesen, advokat Jacob Hidle, høyesterettsdommer A. E. Soelseth, fylkesmann John Norem og justitiarius Anders Var ble avhørt som vitner, og forklarte seg i alt vesentlig i overensstemmelse med sorenskriver Vedeler. Langland har skrevet at når Vedeler ombestemte seg og sendte sakene til «riksadvokaten», var det fordi

han var engstelig for den risiko han utsatte seg selv for ved å ha befatning med dem. Dette bestrides av vitnene. Dommer Soelseth sier at Vedeler tvertimot løp en stor risiko ved å sende sin skrivelse til «riksadvokaten» etterat han først hadde utferdiget tiltalebeslutningene og sakene var kommet så langt at de skulle berammes, og forsvarere var oppnevnt.